

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSA Ewa Stefańska (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J. P.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie III AUa (...),
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 czerwca 2017 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony J. P. wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, dotyczącą postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy (sygn. akt III AUa (...)), domagając się: stwierdzenia przewlekłości tego postępowania, przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 2.000 zł, a także zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania skargowego.

W uzasadnieniu skargi ubezpieczony wskazał, że naruszenie jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nastąpiło poprzez nierozpoznanie wniesionej przez niego apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji przez okres 12 miesięcy i 10 dni. Podkreślił, że sprawy o rentę z tytułu niezdolności do pracy powinny być rozpoznawane przez sądy odwoławcze priorytetowo, ponieważ mają

szczególnie istotne znaczenie dla osób schorowanych i pozbawionych w okresie trwania postępowania innych dochodów. Podał, że wyrok Sądu Okręgowego w W. zapadł w dniu 7 grudnia 2015 r., zaś w dniu 23 lutego 2016 r. skarżący złożył apelację od tego wyroku, która została przekazana do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 21 marca 2016 r. Wobec braku jakichkolwiek czynności w sprawie przez okres ponad 12 miesięcy, ubezpieczony wniósł niniejszą skargę.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) zgłosił swój udział w sprawie i wnosil o oddalenie skargi. Wskazał, że w niniejszej sprawie akta z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 21 marca 2016 r. i oczekiwały na wyznaczenie terminu rozprawy odwoławczej. W dniu 17 czerwca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wystąpił do Sądu Apelacyjnego w (...) o wypożyczenie akt rentowych w związku z wniesieniem odwołania od decyzji ustalającej wysokość emerytury i kapitału początkowego. Akta te zostały zwrócone w dniu 21 czerwca 2016 r. Z ponowną prośbą o wypożyczenie akt rentowych Zakład Ubezpieczeń Społecznych zwrócił się w dniu 14 października 2016 r., akta zwrócono w dniu 25 października 2016 r. W dniu 30 marca 2017 r. w sprawie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, na dzień 28 czerwca 2017 r. W tym samym dniu zostało wysłane do pełnomocnika ubezpieczonego zawiadomienie o terminie rozprawy. Skargę wniesiono więc już po wyznaczeniu terminu rozprawy, zaś termin rozprawy został wyznaczony po upływie 12 miesięcy i 8 dni od wpływu apelacji. Jednakże w tym czasie akta rentowe były dwukrotnie wypożyczane Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, w związku ze sporem toczącym się o wysokość innego przyznanego J. P. świadczenia w postaci emerytury.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) podał, że w wyniku zmian ustawowych do Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w (...) wpłynęło: w 2012 r. - 4059 spraw, w 2013 r. - 4290 spraw, w 2014 r. - 2748 spraw, w 2015 r. - 2624 sprawy, w 2016 r. - 2021 spraw, a do 31 marca 2017 r. - 668 spraw, ale pozostałość z lat ubiegłych wynosi 2666 spraw. Sprawy są wyznaczane na terminy rozpraw według kolejności wpływu, przy czym na każdy termin kierowane jest 15-18 spraw. W dniu wyznaczenia rozprawy w przedmiotowej sprawie, w Wydziale orzekało 12 sędziów apelacyjnych, przy czym 7 sędziów - w pełnym wymiarze, 2 sędziów - w wymiarze ograniczonym o jedną sesję, 2 sędziów - w wymiarze

ograniczonym o dwie sesje i 1 sędzia - w wymiarze jednej sesji w miesiącu. Ponadto w Wydziale orzekało 3 sędziów okręgowych na stałych delegacjach. Ponadto w 2016 r. liczni sędziowie odeszli w stan spoczynku, co uniemożliwiło niezwłoczne wyznaczanie terminów rozpraw we wpływających do Sądu sprawach.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) zauważył, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384, z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120, z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121, z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, LEX nr 2122413). Wprawdzie w niniejszej sprawie okres oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej przekroczył ten przyjmowany umownie okres o 8 dni, ale opóźnienie to nastąpiło w sytuacji bardzo znaczącego obciążenia Wydziału i nagłego odejścia w stan spoczynku sędziów.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wskazał także, iż w § 2 pkt 5 ppkt f rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2316) uregulowano, że sprawami pilnymi z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych są sprawy dotyczące ustalenia prawa do emerytury lub renty, zaś przedmiotowa sprawa niewątpliwie do nich należy. Jednak, wbrew twierdzeniom pełnomocnika skarżącego, J. P. nie był pozbawionych w okresie trwania postępowania innych dochodów, albowiem miał już ustalone prawo do emerytury. Tymczasem w razie zbiegu prawa do świadczeń emerytalnego i rentowego, ubezpieczony może pobierać tylko jedno z nich.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniana skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 1259 ze zm., zwana dalej „ustawą o skardze” lub „ustawą”) strona może

wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Niniejsza skarga została złożona, albowiem - zdaniem skarżącego - postępowanie toczące się przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy (sygn. akt III AUa (...)) trwało zbyt długo, gdyż wniesiona przez niego apelacja od wyroku Sądu pierwszej instancji nie została rozpoznana przez okres 12 miesięcy i 10 dni. W art. 2 ust. 2 ustawy o skardze ustawodawca wyjaśnił, że dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ustawodawca nie określił wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano jednak, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121 i z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884). Przewlekłość postępowania zachodzi przy tym zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzie je podejmuje, ale są

one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 marca 2014 r., III SPP 28/14, LEX nr 1620557 i z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, LEX nr 2122413).

Skarżący wiąże przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...), w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy (sygn. akt III AUa (...)), z okolicznością nierozpoznania przez Sąd odwoławczy wniesionej przez niego w dniu 23 lutego 2016 r. apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji. Akta z apelacją zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w (...) w dniu 21 marca 2016 r. Po upływie 12 miesięcy i 8 dni oczekiwania, zarządzeniem z dnia 30 marca 2017 r. Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 28 czerwca 2017 r. W ocenie Sądu Najwyższego wniesienie przez ubezpieczonego skargi już po wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej, nie realizuje funkcji polegającej przede wszystkim na wymuszeniu nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego, skoro bieg ten już wcześniej został skutecznie nadany.

Zdaniem Sądu Najwyższego, wprowadzie postępowanie przed Sądem odwoławczym trwało dosyć długo, jednakże czas jego trwania nie był nieuzasadniony, co uniemożliwia stwierdzenie przewlekłości postępowania. W judykaturze utrwalił się pogląd, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. W niniejszej sprawie od chwili przekazania sprawy z apelacją do Sądu odwoławczego do czasu wyznaczenia terminu rozprawy upłynął okres 12 miesięcy i 8 dni, lecz w okresie tym dwukrotnie Sąd odwoławczy wypożyczał akta rentowe Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto w okresie od 21 marca 2016 r. do 30 marca 2017 r., tj. wyznaczenia terminu rozprawy, Sąd Apelacyjny w (...) podjął czynności polegające na zbadaniu, czy przekazana do rozpoznania apelacja nie zawierała braków formalnych. Nie można więc mówić o całkowitej bezczynności Sądu odwoławczego w powyższym czasie.

Podkreślenia wymaga również okoliczność, że termin rozprawy w przedmiotowej sprawie został wyznaczony według kolejności wpływu spraw do wydziału, do czego zobowiązywał Przewodniczącego Wydziału przepis § 43 ust. 1

Regulaminu. W orzecnictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na rodzaje (kategorie) spraw cywilnych, które powinny być rozpoznane ze szczególną pilnością, a więc spraw, w których relatywnie krótszy okres beczynności sądu jest traktowany jako przewlekłość postępowania. Należą do nich m.in. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. wyrok ETPC z dnia 30 października 1998 r., skarga nr 28616/95 w sprawie Styranowski przeciwko Polsce, RJD 1998-VIII, s. 3376), ze względu na charakter dochodzonych świadczeń, z reguły służących zapewnieniu środków utrzymania. Wprawdzie przedmiotowa sprawa należy do powyższej kategorii, to jednak - jak trafnie zauważył Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w odpowiedzi na skargę - w okresie trwania postępowania w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy J. P. nie był pozbawionych innych dochodów, albowiem miał już ustalone prawo do emerytury.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy oddalił skargę na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy.

r.g.